

จีนปรับโครงสร้างการส่งออกสินค้าเทคโนโลยีขั้นสูง-อาเซียนเป็นศูนย์กลางห่วงโซ่อุปทาน

กระทบธุรกิจต่างชาติ

สำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศ ณ กรุงปักกิ่ง รายงานว่า เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๙ แพลตฟอร์ม China Briefing ของกลุ่ม Ascentium เผยแพร่ข้อมูลและบทวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งออกของจีนในช่วงเดือนมกราคม – เมษายน ๒๕๖๙ โดยพบว่าโครงสร้างการส่งออกของจีนมีแนวโน้มมุ่งสู่สินค้าที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ในขณะที่อาเซียนมีบทบาทเพิ่มขึ้นในฐานะศูนย์กลางห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อบริษัทต่างชาติที่ดำเนินธุรกิจหรือจัดหาสินค้าจากจีน โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

๑. ภาพรวมและการปรับโครงสร้างการส่งออกของจีน

๑) สินค้าเทคโนโลยีขั้นสูงเป็นแรงขับเคลื่อนการส่งออกของจีน

ภาคการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของการส่งออก และสะท้อนขีดความสามารถในการแข่งขันของจีน โดยเฉพาะในกลุ่มเครื่องจักรและอุปกรณ์ขนส่ง และเครื่องจักรไฟฟ้า และชิ้นส่วนมูลค่าสูง ซึ่งได้รับแรงหนุนจากสินค้าเซมิคอนดักเตอร์ รองลงมา ได้แก่ ยานพาหนะทางบก และเครื่องจักรสำนักงาน/เครื่องจักรประมวลผลข้อมูล ตามแนวโน้มความต้องการด้านฮาร์ดแวร์และการขนส่งของตลาดโลก ทั้งนี้ การส่งออกของจีนมีการกระจุกตัวมากขึ้นในกลุ่มสินค้าที่มีกระบวนการผลิตขั้นสูง

๒) อาเซียนมีบทบาทเพิ่มขึ้นเป็นศูนย์กลางห่วงโซ่อุปทาน

การจัดทำโครงสร้างพันธมิตรที่มีอาเซียนเป็นศูนย์กลางส่งผลให้ห่วงโซ่อุปทานมีการเปลี่ยนแปลง โดยอาเซียนมีความเชื่อมโยงกับจีนใน ๓ รูปแบบหลัก ได้แก่

(๑) การบูรณาการสินค้าชั้นกลางเพื่อประกอบและส่งออก

(๒) จีนย้ายฐานการลงทุนไปยังอาเซียน เพื่อใช้ประโยชน์จากความแข็งแกร่งในระดับบนของห่วงโซ่อุปทานร่วมกับฐานการผลิตในภูมิภาค รวมทั้งสร้างอาเซียนเป็นประตูสำหรับการส่งออกแห่งใหม่

(๓) การส่งผ่านสินค้าเพื่อเลี่ยงภาษี (Transshipment)

๓) กฎถิ่นกำเนิดสินค้าเป็นประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ของห่วงโซ่อุปทาน

กฎถิ่นกำเนิดสินค้า (Rules of Origin) มีความสำคัญเพิ่มขึ้น เนื่องจากส่งผลต่ออัตราภาษี ความเสี่ยงจากมาตรการตอบโต้การหลีกเลียงการทุ่มตลาด และการได้รับสิทธิในการเข้าร่วมโครงการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ตลอดจนความน่าเชื่อถือของฐานการผลิต

๒. มุมมองและข้อเสนอแนะสำหรับภาคธุรกิจ

กลุ่ม Ascentium เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการส่งออกและเครือข่ายพันธมิตรของจีน อาจส่งผลกระทบต่อบริษัทที่ประกอบการอยู่ในจีน หรือมีการจัดหาชิ้นส่วนและสินค้าจากจีน จึงเสนอแนะแนวทางสำหรับผู้ประกอบการ ๕ ประเด็น ดังนี้

๑) จัดทำแผนผังห่วงโซ่อุปทานอย่างละเอียด

ภาคธุรกิจควรจัดทำและเชื่อมโยงแผนผังห่วงโซ่อุปทานของตนอย่างละเอียด รวมทั้งจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการแปรสภาพสินค้าและที่มาของวัตถุดิบ เพื่อช่วยลดปัญหาการสำแดงถิ่นกำเนิดสินค้าผิดพลาด

๒) ปฏิบัติตามกฎหมายกำหนดสินค้าอย่างเข้มงวด

ภาคธุรกิจควรปฏิบัติตามกฎหมายกำหนดสินค้าอย่างเคร่งครัด และจัดเตรียมเอกสารหลักฐานให้พร้อมสำหรับการตรวจสอบจากศุลกากร

๓) การสร้างฐานการผลิตในภูมิภาคต้องมีการผลิตจริง

กลยุทธ์การสร้างฐานการผลิตในภูมิภาคควรอยู่บนพื้นฐานของการมีกระบวนการผลิตในประเทศที่ตั้งของสถานที่ผลิตสินค้าในระดับที่มากเพียงพอ มีการจ้างแรงงาน และมีการแปรรูปสินค้าเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างเพียงพอ

๔) กระจายความเสี่ยงด้านเทคโนโลยี การผลิต และมาตรการทางการค้า

กลยุทธ์ด้านการจัดหาสินค้าและการลงทุนควรมุ่งเน้นการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง พร้อมประเมินความเสี่ยงจากการพึ่งพาเทคโนโลยีและการกระจุกตัวของกำลังการผลิตในจีน รวมถึงความเสี่ยงจากมาตรการทางการค้าที่มุ่งเป้าไปยังอุตสาหกรรมบางสาขาเป็นการเฉพาะ

๕) ตรวจสอบและประเมินความเสี่ยงของห่วงโซ่อุปทานอย่างสม่ำเสมอ

ภาคธุรกิจควรตรวจสอบห่วงโซ่อุปทานและประเมินความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากกฎระเบียบและมาตรการทางการค้าของประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะสหรัฐฯ และสหภาพยุโรป มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่องตามรูปแบบการค้าที่เปลี่ยนแปลงไป

ทั้งนี้ ภาคธุรกิจควรมีระบบตรวจสอบภายใน การทดสอบสถานการณ์จำลองความเสี่ยงด้านภาษีและกฎระเบียบ (Scenario Testing) และการบูรณาการการทำงานระหว่างฝ่ายจัดซื้อ ฝ่ายกฎหมาย และฝ่ายการค้าต่างประเทศ ภายใต้กรอบการบริหารความเสี่ยงของห่วงโซ่อุปทาน

ที่มา: รายงานของสำนักงานพาณิชย์ในต่างประเทศ ณ กรุงปักกิ่ง อ้างอิงข้อมูลและบทวิเคราะห์จากแพลตฟอร์ม China Briefing ของกลุ่ม Ascentium